

ПЕДАГОГИКА ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА АСТРОНОМИЯ ФАНИНИ ЗАМОНАВИЙ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ БИЛАН ЎҚИТИШНИНГ ДОЛЗАРБЛИГИ

Г. И. Сайфуллаева

Навоий давлат педагогика институти доценти

АННОТАЦИЯ

Бўлажак ўқитувчиларни тайёрлашда фундаментал ва касбий аҳамиятга эга бўлган астрономия фанини ўқитишга алоҳида эътибор қаратиш муҳим аҳамиятга эга бўлиб, шулардан бири бу умумий физика курси. Педагогика олий таълим муассасалари (ПОТМ)да бўлажак ўқитувчиларни астрономиянинг турли йўналишлари бўйича тайёрлашда, уларни умумий билишнинг эмпирик методлари билан қуроллантириш, экспериментал компетентлигини такомиллаштириш, ҳозирги ахборотлар оқими кундан-кунга кўпаяётган ва шиддат билан ривожланаётган жамиятимизда ишлашга тайёрлайди

Калит сузлар: таълим тизими, экспериментал, таълим соҳаси, жамиятимиз, Педагогика олий таълим муассасалари

КИРИШ

Дунёнинг ривожланган мамлакатларида астрономия ўқитишнинг ўзига хослигини эътиборга олган ҳолда, астрономия машғулотларини ахборот технологиялари ва инновацион таълим дастурлари асосида ўқитиш орқали талабанинг мантикий фикрлаш, техник- ижодкорлик, экспериментал қобилиятини ривожлантиришга алоҳида аҳамият берилмоқда. Таълим соҳасига ахборот технологиялари ва инновацион таълим дастурларини татбиқ этиш, ўзлаштириш ва тарқатиш асосида очик, мослашувчан, индивидуаллашган, замонавий таълим технологияларидан фойдаланишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, мураккаб мавзуларни шунингдек, тажриба ўтказишда юз бераётган жараёнларнинг сабабларини, мазмун - моҳиятини англаш, амалий машғулотларни олиб бориш шакл ва методларини такомиллаштиришга хизмат қилмоқда.

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Жаҳон таълим тизимида астрономия ўқитишнинг ташкилий-методик асосларини тадқиқ этишда ахборот

технологиялари ва инновацион таълим дастурлари асосида ўқитишни жорий этишга қаратилган илмий изланишлар олиб борилмоқда.

Жамият тараққиёти, мамлакатимизда таълим соҳасида ўтказилаётган ислохотлар жаҳон андозасига мос етук ва юқори даражада фикрлайдиган кадрларни тайёрлашни тақозо этади. Бу эса ўқитишни ҳам мазмун, ҳам услуб жиҳатдан юқори поғонага кўтарилишига олиб келади. Астрономия машғулотларини ахборот- технологиялари ва инновацион таълим дастурлари асосида ўқитиш орқали ўқитувчи мавжуд шароитлар ва иш тажрибасига асосланиб ижодий ёндашган ҳолда иш фаолиятини олиб бориши ҳамда талабалар техника тараққиёти бўйича зарурий билимларни эгаллашлари учун замонавий ахборот- коммуникатсия муҳитидан фаол фойдаланиши лозим.

Астрономия машғулотларини ахборот технологиялари ва инновацион таълим дастурлари асосида ўқитиш методикасини такомиллаштириш тадқиқот мавзусининг долзарблигини белгилайди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 19 мартдаги “Физика соҳасидаги таълим сифатини ошириш ва илмий тадқиқотларни ривожлантириш чора- тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-5032- сон қарори , 2019 йил 8 октябрдаги «Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида»ги ПФ-5847-сон фармони ва 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сон Қарори ҳамда бошқа меъёрий -ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган вазифаларни амалга оширишда ушбу тадқиқотлар муайян даражада хизмат қилади

Бу мавзу бўйича хорижий илмий-тадқиқотлар шарҳи Муаммонинг ўрганилганлик даражаси

Таълим беришда Астрономия курсининг “Умумий астрономия” бўлими тузилиши ва унинг илмий мазмунини аниқлаш муаммоси астрономия ўқитиш методикасининг асосий масаласи ҳисобланиб келинган. Шунингдек, астрономияга оид дарсликлар мазмунини яратишда ва методикасини ишлаб чиқишда жаҳон олимлари А.А. Папов, В.А. Воронсов- Веляминов, Е.П. Левитан, М.М. Дагаев, Д.М. Жуков ҳамда республика олимлари М.М.Мамадазимов, И. Сатторовларнинг хизматларини эътироф этиш зарур.

Физика ва астрономияни биргаликда ўқитишга қаратилган илмий изланишлар Й.И. Дик, А.В. Пинский, Б.К. Страут, В.Г. Разумовскийларнинг ишларида баён қилинган.

Н.К. Андрианов, В.А. Габбасова, Ф.М. Порошин, И.И.

Мархел каби қатор олимларнинг ишлари астрономик кузатишларни ўтказиш методикасига ва астрономияни ўқитишда бир қанча намоёшли воситаларни қўллашга бағишланган.

Республикамиз олимларидан У.Юлдашев, В. Қобулов, А.Абдуқодиров, Б. Сатторова, М. Арипов, М. Зиёхўжаев, З. Икромов, А. Ҳайитов, У. Бегимқулов, М. Лутфуллаев, С. Ғуломов, А. Абдуллаев каби қатор олимлар ўз изланишларида таълимни компютерлаштириш ва ахборот технологияларини жорий этиш бўйича бир қанча ишланмалар яратганлар.

Охири йилларда ахборот технологиялари муҳтида мутахассислик фанлари (физика, астрономия, кимё ва бошқалар) ни ўқитишга бағишланган методик ишлар И. Билолов, Г. Юнусова, М. Мирзаева, М. Болтаева, Х. Маҳмудова тадқиқотларида ўз ифодасини топган.

Таълим- тарбия жараёнида компютерлардан фойдаланиш муаммоси билан С.Е. Каменетс, В.В. Лаптев, Э.М. Раводин, И.В. Роберт, Э.И. Машбитс, А.И. Ракитов ва бошқалар шуғулланган.

Астрономияни ўқитишда ахборот технологияларини қўллаш масалалари бўйича олиб борилган тадқиқот ишларида И.В. Паболков, А.Н. Белолипетский, И. Ерохин, Р.Й. Ерохина, Н. Н. Гомулинанинг тадқиқот ишлари мавжуд.

ХУЛОСА

Олиб борилган илмий- тадқиқот ишларининг таҳлили шуни кўрсатадики, астрономияни ўқитишда ахборот технологияларни қўллашга бағишланган ишлар жуда оддий тузилган. Намойишли моделлардан ва электрон плакатлардан фойдаланиш усуллари ёритилган бўлиши билан бир қаторда, кўп ишлар умумий ўрта таълим мактабларида фойдаланишга қаратилган. Педагогика олий таълим муассасаларида астрономия машғулотларини ўқитишда маъруза машғулоти, амалий машғулоти, лаборатория машғулотларни турли дастур ва ахборот технологиялари асосида ўқитишга доир ишлар деярли ишлаб чиқилмаган.

Бугунги кунда астрономиянинг турли мавзуларига ахборот технологияларини қўллаб ўрганиш бўйича кўплаб ишлар мавжуд бўлсада, биз билган дастурларнинг барчаси ҳам қулай интерфейсга ва етарлича методик ишланмага эга эмас. Бу эса сифатли график расмийлаштириш имконини бермайди. Сифатсиз анимациялардан фойдаланиш эса талабада содир бўлаётган жараёнга нисбатан нотўғри таассурот қолдириши мумкин. Сифатли ва чиройли

анимациялар талабада машғулотларни тўғри идрок этишига ёрдам беради. Яхши тузилган маъруза, амалий ва лаборатория машғулотлари талабада мавзунини тўғри тушунишига ва фанга нисбатан қизиқишини оширади.

REFERENCES

1. Г. И. Сайфуллаева А. Р. Сатторов European Journal of life safety and stability Methodology of application of innovative educational technologies from astronomy to laboratory activities 2021 йил
2. Г. И. Сайфуллаева Н.Т. Намозова Н.Н. Рашидова Астрономия фанини ўқитишда инновацион методлар ва усулларнинг самарадорлиги International conference Tech- fest- 2021
3. Г. И. Сайфуллаева Ф.И. Эгамова Н.Н. Рашидова Мактаб ўқувчиларини стеам физика клубларига жалб этиш ва баркамол авлод болалар мактабида стеам тўғаракларини ташкил этишнинг аҳамияти International conference Tech- fest- 2021
4. Г. И. Сайфуллаева Э. А. Қудратов С.Х. Мирзақандова The role and role of astronomy laboratory teachers in the training of highly qualified teachers in pedagogical higher education institutions

